

شکار پرنده بادوربین

آشنایی با یکی از شاخه‌های جذاب و هیجان انگیز اکوتوریسم

به نام پرنده‌نگری و گفت‌وگو با یک پرنده‌نگر موفق

سابقه فقهی | خبرنگار

پرونده

شاخه‌های اکوتوریسم و گردشگری در طبیعت بسیار گسترده و متنوع است، آن قدر که شما با هر نوعی از سبک زندگی مورد علاقه‌تان می‌توانید وارد دنیای آن شوید و خودتان را عضوی از این خانواده بزرگ بدانید. پرنده‌نگری (birdwatching) یکی از این شاخه‌هاست که کمتر به گوش فردی حتی علاقه‌مندان به طبیعت و سفر خورده‌برای‌شان آشناست. امروزه به واسطه آمار تمان‌نشینی و زندگی در شهرهای شلوغ و پر از دود، تعداد پرندگان که می‌شناسیم از تعداد انگشتان دست فراتر نمی‌رود. پرنده‌نگری فرصت خوبی است که ضمن گذران هدفمند اوقات فراغت در طبیعت بکرو خلوت بدون ترس از کرونا و... از کشف پرندگان زیبا و آواز دل‌انگیزشان لذت ببرید. همچنین حفظ آرامش و سکوت که در حین پرنده‌نگری ضروری است، برای آرامش ذهن و روان و تقویت تمرکز مفید است. هنگام تجربه این تفریح جذاب و لذت‌بخش، حتی می‌توانید کودکان و نوجوانان را با خود همراه کنید زیرا برای پرنده‌نگر بودن به اطلاعات حرفه‌ای و قدرت بدنی خاصی احتیاج نیست و ابزار لازم هم به آسانی قابل تهیه است و به جز دوربین، هزینه زیادی هم دربر نخواهد داشت. توجه داشته باشید در پرنده‌نگری سعی بر این است تا گونه‌های مختلف پرنده‌ها شناخته و مکان و روش زندگی آنان بررسی شود. در ضمن دستیابی به این هدف، از دیدن زیبایی‌های طبیعت نیز لذت برده شود. پرونده امروز زندگی سلام درباره این شاخه از اکوتوریسم است، نکات جالبی که به احتمال زیاد تا حالا چیزی دربارهاش نشنیده‌اید و گفت‌وگو با یک پرنده‌نگر موفق.

تنوع‌یستی پرندگان در ایران بیشتر از تمام اروپا

تنوع شرایط جغرافیایی و اقلیمی سرزمین‌مان بستر مناسبی برای پرنده‌نگری فراهم کرده است. ایران دارای اقلیم‌های متفاوت خشک و نیمه خشک، بیابان‌های مرکزی، جنگل‌های پرباران و نخلستان‌ها در جنوب است که موجب تنوع‌یستی بالای پرندگان شده است. حتی در فصول مهاجرت، پرندگان بومی نقاط دیگر جهان نیز در کشورمان قابل مشاهده هستند. ایران دارای بیش از ۱۰۰ زیستگاه مناسب است، به همین دلیل می‌توان در ایران به اندازه تمام قاره اروپا شاهد حضور گونه‌های فراوانی از پرندگان بود. در ضمن برای تماشای پرندگان می‌توانید همراه توره‌ای پرنده‌نگری به زیستگاه طبیعی آن‌ها سفر کنید تا به صورت تخصصی‌تر یا به این عرصه جذاب گذاشته باشید.

عکس‌ها از علی‌علی‌اسلام

● منحصر به فردترین زیستگاه‌های پرندگان در ایران

در شمال ایران تالاب میانکاله، شبه‌جزیره‌ای در جنوب شرقی دریای خزر قرار دارد. این منطقه از زیباترین و بکرترین تالاب‌های جهان است. تالاب میانکاله از سمت یونسکو به عنوان تالاب ذخیره گاه طبیعی زیست کره و تالاب فریدونکنار به عنوان تالاب بین‌المللی به ثبت رسیده‌اند و تحت حفاظت قرار دارند. این مناطق هر ساله در فصل مهاجرت میزبان پرندگان گوناگون بسیاری هستند که امید، آخرین درنای سبیری از آن جمله است. همچنین تالاب چغاخور، رودخانه چشمه کیله و منطقه حفاظت شده تالش از دیگر زیستگاه‌های دیدنی پرندگان بومی و مهاجر در شمال کشور هستند. آذر بایجان غربی از جمله غنی‌ترین و منحصر به فردترین زیستگاه‌های پرندگان را در خود دارد. این استان با داشتن ۷۰ تالاب دائمی و فصلی و ۹۰ زیستگاه آبی محل زندگی بیش از ۳۰۰ گونه از پرندگان ایران است. علاوه بر آن سالانه هزاران پرنده مهاجر در این منطقه فرود می‌آیند. تالاب کانی برازان، سلدوز و حسنلو از جمله تالاب‌های آذر بایجان غربی است. تالاب کانی برازان نخستین سایت پرنده‌نگری در کشور است که تلسکوپ‌هایی هم برای تماشای پرندگان دارد. همچنین دریاچه‌های ارومیه، زریبار، سیران گولی و اطراف رودارس از مهم‌ترین زیستگاه‌های طبیعی پرندگان هستند که گردشگران برای سفر انتخاب می‌کنند.

● تالاب که میزبان ۱۵۰ گونه پرنده از اروپا و سبیری است

در جنوب ایران هم، خوزستان اکوسیستم متنوعی از اقلیم‌های متفاوت دارد. تالاب‌هاو رودخانه‌های این استان گونه‌های مختلفی از جانوران و پرندگان را به خود جذب می‌کند.

چه لوازمی همراه

ببریم؟

همان‌طور که گفته شد، برای پرنده‌نگر بودن به قدرت بدنی خاصی احتیاج نیست و ابزار لازم نیز به آسانی قابل تهیه است.

● دوربین دوچشمی| برای یافتن

سوژه‌ها و تماشای آن‌ها به یک دوربین دوچشمی نیاز دارید زیرا اغلب نمی‌توانید به پرندگان نزدیک شوید یا ممکن است در ارتفاع بالاتری از دید شما قرار داشته باشند. به همین دلیل دوربین دوچشمی یا تلسکوپ از ضروریات پرنده‌نگری محسوب می‌شود. یک دوربین دوچشمی سبک تهیه کنید تا بتوانید در تمام طول مدت پرنده‌نگری از گردن‌تان آویزان کنید. می‌توانید در ابتدا با بودجه کمی یک دوربین دوچشمی ساده تهیه کنید و بعد با توجه به میزان حرفه‌ای شدن در این رشته، سراغ گزینه‌های تخصصی بروید.

● **کتاب راهنما** | زمانی که تصمیم گرفتید به کدام منطقه بروید، قبل از حرکت درباره گونه‌های ساکن آن جاتحقیق کنید. همچنین کتاب راهنمای پرندگان منطقه مدنظر

● لباس هم‌رنگ یا پوشش

استتار | بیشتر پرندگان در صورتی که متوجه حضور شما شوند، آن محل را ترک می‌کنند. اگر رنگ لباس شما با محیط در تضاد و از رنگ‌های تند و شاخص باشد، پرندگان احساس خطر و فرار می‌کنند. رنگ لباس خود را با اطلاعات کتاب تطبیق دهید و نام گونه را بنشانید.

● **دفترچه یادداشت و مداد** | هر بار مشاهده پرندگان و شناختن نام گونه، جزئیات را جایی ثبت کنید. این عمل در تجربه‌های بعدی پرنده‌نگری برای شما مانند راهنما عمل و کمک می‌کند با استناد به نوشته‌ها، مشاهدات‌تان از پرنده‌ها را دسته‌بندی کنید. همچنین می‌توانید با پایه قرار دادن اطلاعات مشاهده پرندگان و یادداشت‌های روزانه برای علاقه‌مندان دیگر گزارشی از سفرها و مشاهدات خود ارائه دهید.

● **و این چند مورد دیگر** | کفش مناسب، کلاه آفتابگیر، عینک آفتابی، خوراکی مقوی، چراغ قوه و پاوربانک از دیگر ملزومات سفرهای پرنده‌نگری است.

اشتباهات نابخشودنی در پرنده‌نگری

به هیچ وجه برای عکاسی، پرندگان را تعقیب نکنید و به لانه آن‌ها نزدیک نشوید. اشتیاق شما برای مشاهده دقیق تر پرندهای که در نزدیکی شماست، طبیعی است اما این کار به آن‌ها استرس وارد می‌کند و انواع مشکلات را برای آن‌ها ایجاد خواهد کرد. مثلاً ممکن است با وحشت بیش از حد از لانه و جوجه‌ها دور شوند و گاهی هم پرندگان مهاجری که قبلاً هزاران کیلومتر پرواز کرده و فرود آمده‌اند، به استراحت و تغذیه در آرامش نیاز دارند.

سکوتر ا رعایت نمی‌کنید

تلفن همراهتان را در حالت پرواز قرار دهید تا صدای بلند و ناگهانی آن آرامش طبیعت و پرندگان را برهم‌زند. مراقب باشید فعالیت‌های شما در زمان جابه‌جایی و صحبت با همراهان نیز موجب ایجاد سروصدا نشود. از پخش کردن صدای ضبط‌شده پرندگان و دیگر آواهای طبیعی خودداری کنید. فریب پرندگان با صدای مصنوعی آن‌ها را ازار می‌دهد و مدت طولانی عصبی و سر درگم می‌کند.

● به قوانین احترام نمی‌گذارید

اگر منطقه مد نظر شما از مناطق حفاظت شده است، قبل از حضور مجوزهای لازم را از سازمان محیط‌زیست دریافت کنید و در زمان حضور از اجرای قوانین آن محل سرپیچی نکنید. همچنین در صورت مشاهده مورد خاصی از تلف شدن موجودات یا حضور شکارچیان غیرمجاز به نهادهای محیط زیستی منطقه اطلاع دهید.

● لباس هم‌رنگ یا پوشش

استتار | بیشتر پرندگان در صورتی که متوجه حضور شما شوند، آن محل را ترک می‌کنند. اگر رنگ لباس شما با محیط در تضاد و از رنگ‌های تند و شاخص باشد، پرندگان احساس خطر و فرار می‌کنند. رنگ لباس خود را با اطلاعات کتاب تطبیق دهید و نام گونه را بنشانید.

● **و این چند مورد دیگر** | کفش مناسب، کلاه آفتابگیر، عینک آفتابی، خوراکی مقوی، چراغ قوه و پاوربانک از دیگر ملزومات سفرهای پرنده‌نگری است.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

شنبه ۵ مهر ۱۳۹۹

۸ صفر ۱۴۴۲ • ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۰

شماره ۲۰۴۸۴

۱۷۰۴

از کودکی مجذوب پرنده‌ها شدم

گفت‌وگو با «علی‌علی‌اسلام»، پرنده‌نگر و تورلیدری که موفق به

عکاسی از ۲ گونه جدید پرندگان برای اولین بار در ایران شده است

«علی‌علی‌اسلام» یکی از پرنده‌نگرهای با تجربه و موفق ایرانی است که سال‌هاست در این زمینه به عنوان تورلیدر فعالیت دارد. او تا کنون راهنمای گردشگرهای بسیاری از کشورهای مختلف جهان بوده است که برای پرنده‌نگری به ایران سفر کرده‌اند. سفرهای مداوم پرنده‌نگری برای او ار مغان جالبی داشته است و مثلاً «علی‌اسلام» در جنوب ایران نزدیکی لیردف، موفق به مشاهده پی در پی دو گونه جدید برای اولین بار در ایران شده است. در گفت‌وگویی با او خواستیم که به سوال هایمان جواب بدهد.

● **از چه زمانی پرنده‌نگری را آغاز کردید و اولین تجربه‌ای که شما را به این حیطه علاقه‌مند کرد، چه بود؟**

مسیر زندگی من در پرنده‌نگری شاید کمی متفاوت از دیگران در این زمینه باشد. در زمان کودکی با خانواده به شمال ایران مهاجرت کردیم. آن جا خانه‌ای که مادر آن زندگی می‌کردیم، دقیقاً در کنار جنگل بود و اصلی‌ترین بازی دوران کودکی من کشف و شناخت طبیعت بود. جالب‌ترین بخش هم برای من زندگی پرنده‌ها بود که همیشه شاهد حضورشان بودم و آوازشان را می‌شنیدم. امکان ندار دشما در طبیعت باشید و پرنده‌ها توجه‌تان را جلب نکنند. پرنده‌نگری از همان سن برای من شروع شد و هر زمان تنهایی یا همراه دوستانم به طبیعت می‌رفتم، مجذوب پرندگان می‌شدم. کم‌کم پرنده‌ها را شناختم و یادگرفتم مثلاً وقتی صدایی در لابه‌لای بوته‌های تشک به گوشم می‌رسد احتمال این که یک توای معمولی آن جا باشد بیشتر است تا این که یک گراز.

● **رکورددین پرنده‌نگرها چه معنایی دار و دچطور محاسبه می‌شود؟**

اگر شما در پی دیدن گونه‌های گر به سانان باشید کار سخت و زمان‌بری نیست اما در باره پرندگان ماجرا فرق می‌کند. تنها در ایران بیش از ۵۵۰ گونه پرنده وجود دارد. دیدن تمام این گونه‌ها کار آسانی نیست و در مدت کوتاه امکان ندارد بتوانید همه‌شان را ببینید. این گونه‌ها بر حسب اقلیم‌های مختلف تکامل یافته‌اند و در مناطق و شرایط مختلفی از هم دیده می‌شوند. رکورددین پرنده‌نگر به معنای دیدن یک گونه برای اولین بار هست. وقتی پرنده‌نگرها گونه‌ای را که تا قبل از آن مشاهده نکرده بودند برای اولین بار ببینند، در واقع آن گونه را ر کورد کرده‌اند و به رقم رکوردشان که یک لغت معمول بین پرنده‌نگرهاست، اضافه می‌شود. البته رکورد را به معنای مشاهده یک گونه در جاهای مختلف یک اقلیم یا جغرافیا هم می‌توان تفسیر کرد. با این حال به نظر من پیدا کردن شناخت بیشتر از طبیعت و پرندگان و لذت بردن از این فعالیت ارزشمندتر است تا پر کردن فهرست رکورد و تیک‌زدن نام گونه‌ها.

● **در هنگام مشاهده پرنده‌های مختلف با دقت در چه ویژگی‌هایی می‌توانیم پرنده را بشناسیم؟**

هر پرنده از لحاظ ریخت شناسی متفاوت از گونه دیگر است مثلاً رنگ پرها، اندازه دم، شکل منقار و اجزای بدن در هر گونه‌ای فرق دارد. همچنین باید دقت کنید چطور پرواز می‌کند؟ آواز و صدای هشدار ی پرنده چگونه است؟ افراد باتجربه در پرنده‌نگری به رفتارشناسی پرندگان نیز تسلط می‌یابند. علاوه بر آن توجه به ویژگی‌های محیط و زمان حضور در منطقه هم به شما کمک می‌کند. در نظر بگیرید پرنده را در اقلیم سردسیر می‌بینید یا گرمسیر؟ آیا در مناطق مرتفع کوهستانی هست یا نزدیکی زمین و جلگه دشتی؟ آیا در جنگل زندگی می‌کند یا در کویر؟ و....

با این اطلاعات، خیلی راحت‌تر می‌شود گونه پرنده را تشخیص داد.

● **پرنده‌نگری و فعالیت پرنده‌نگرها در ایران با کشورهای دیگر چه تفاوتی دارد؟**

پرنده‌نگری در ایران یک فعالیت و تفریح بسیار نوپاست و افرادی که بالای ۱۵-۲۰ سال در پرنده‌نگری مشغول باشند بسیار کم هستند. اما در خارج از ایران به خصوص کشورهای اروپا و آمریکای شمالی بعضی افراد بدون دغدغه مسائل مالی به سرگرمی‌ها و فعالیت‌های جانبی می‌پردازند. پرنده‌نگری هم از جمله شاخه‌های پرطرفدار در این کشورهاست که جایگاه قابل توجهی دارند. به علت وجود آمار بالای پرنده‌نگری در این کشورها و تجربه زیادی که از سال‌های دراز دارند، پرنده‌نگری باروش‌های صحیح‌تری سامان‌دهی شده است اما در ایران تعداد پرنده‌نگرها و عمر فعالیت این شاخه کوتاه است و بسیار کم تجربه هستیم. به همین دلیل حتی می‌توانم بگویم راه‌های اشتباه هم در مسیر فعالیت پرنده‌نگری وجود دارد.

● **برای افرادی که با خواندن این مطلب به پرنده‌نگری علاقه‌مند شدند و تصمیم دارند وارد این حوزه شوند، چه توصیه‌ای دارید؟**

توصیه می‌کنم در این مسیر به تدریج پیش بروند و ابتدا طبیعت را خوب بشناسند. شناخت طبیعت به اندازه شناخت پرنده‌ها در سبک زندگی پرنده‌نگر اهمیت دارد. متأسفانه اغلب کمتر به این موضوع توجه می‌شود چون زمانی که سرگرمی جدیدی معرفی می‌شود بیشتر مخاطبان جذب هیجان انگیزترین قسمت آن می‌شوند. مثلاً در پرنده‌نگری مشاهده گونه‌های جدید و رکورد کردن جذاب است اما متمرکز شدن روی این جنبه و اکتفا به آن می‌تواند شما را از تبدیل شدن به یک پرنده‌نگر خوب بازدارد. برای این که پرنده‌نگر خوب باشید این مسیر نیازمند سفر زیاد و شناخت بسیار خوب از اجزای مختلف طبیعت است. با شناخت درست طبیعت و توجه به اقلیم و آب و هوا و ارتفاع و... شما پرنده‌نگر بهتری خواهید شد.

هر چند کسب این تجارب ۱۰ سال طول بکشد زیرا

تجربه شناخت پرنده

مقوله پیچیده‌ای

است که به

مرور زمان به

دست می‌آید.

